

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק א)

תכנית לימודים חדשה

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.

חלק I	–	פרק ראשון	–	(30x1)	–	30 נקודות
		פרק שני		(30x1)		30 נקודות
חלק II	–	פרק שלישי <u>או</u> פרק רביעי	–	(20x2)	–	<u>40 נקודות</u>
		סה"כ				100 נקודות

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם יענו על חלק I, ולא על חלק II.
במקום חלק II יענו תלמידים אלה על שלוש שאלות נוספות (14-18) בנושא לאומיות. שאלות אלה מיועדות אך ורק להם.

40 נקודות $(13\frac{1}{3} \times 3)$

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, הישגים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

חלק I – לאומיות

בחלק זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות:

על שאלה אחת מהפרק הראשון, ועל שאלה אחת מהפרק השני.

פרק ראשון – קטעי מקור (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

שים לב: על שאלות אלה אין להשיב באמצעות העתקת משפטים מקטעי המקור.
תוכל להביא ציטוט רק לצורך ביסוס דברך.

1. הוויכוח בתנועה הציונית בנוגע לבעיית היהודים בגולה והזרכים לפתרונה

קרא את הקטע מדברי אחד העם, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.
השנאה לעמנו לא תיפסק כל זמן שאנו פזורים בין האומות. זהו "החידוש" הגדול של הרצל ותומכיו.
לדעתם הדרך היחידה להינצל משנאת העמים היא לייסד מדינה עצמאית שבה לא תהיה לשונאינו שליטה.
למרות כל ההתלהבות מהרעיון שהוצע, אני קם ואומר: קודם כול אנו זקוקים לתחיית היהדות. גם המדינה צריכה להיווסד לשם תחיית היהדות, ויש לנקוט דרכים המוליכות למטרה זו.
רבים התנפלו עליי בשל הדברים שאמרתי, וטענו כי בזמן שהיהודים בצרה גדולה צריך לדאוג להם קודם כול למקלט בטוח.
(מעובד על פי אחד העם, כל כתבי אחד העם, דביר, תש"ז, עמ' 1)

א. ציין את שתי הגישות המובאות בקטע בנוגע לבעיה העיקרית של היהודים בגולה,

והסבר את העמדה של כל גישה בנוגע לבעיה זו. (16 נקודות)

ב. הסבר את הפתרון שהציע אחד העם לבעיית היהודים בגולה, על פי הקטע ועל פי מה שלמדת.

מחי הטענה בקטע נגד הפתרון שהציע?

(14 נקודות)

2. "הציונים המעשיים" והביקורת של הרצל על "דרכם"

א. הצג את הדרך של "הציונים המעשיים" לפתרון בעיית היהודים בגולה.

(10 נקודות)

ב. קרא את הקטע מדברי הרצל, וענה על הסעיף שאחריו.

אבל אמרתי תמיד, ואני חוזר עכשיו על הדברים ... כי אני דוחה כל הסתננות של קבוצות אנשים קטנות לארץ-ישראל. רק על יסוד חוזים רשמיים עם הממשלה הטורקית יש להתיישבות בארץ-ישראל סיכויים להתפתחות בטוחה ולשגשוג.

לטורקיה יכול העם היהודי להציע יתרונות רבים, ויש להניח כי החתימה על הסכם כזה אינה אלא שאלה של זמן.

אבל גם אילו ראתה הממשלה הטורקית בעין יפה את עלייתן ההדרגתית של קבוצות קטנות בלי

הסכם רשמי, היינו אנחנו צריכים להתנגד בכל תוקף. התיישבות אטית של קבוצות קטנות של

יהודים בארץ-ישראל תדרוש קרבנות גדולים, ללא אחריות. פיתוח הקרקע יכול לצאת לפועל רק

על ידי עבודות גדולות וכלליות. ועבודות כאלה אי-אפשר לבצע רק באמצעות יחידים.

(מצטבד על פי ב"ז הרצל, בפני עם ועולם [נאומים], הספרייה הציונית, תשכ"א, עמ' 277)

הצג שני טיעונים של הרצל, המובאים בקטע, נגד דרכם של "הציונים המעשיים".

מהי דרך הפעולה שעל הציונים לנקוט, לדעת הרצל?

(20 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 3-4.

3. התנועות הלאומיות באירופה

(בשאלה זו אין לכתוב על התנועה הציונית).

- א. הצג שני גורמים לצמיחת התנועות הלאומיות באירופה במהלך המאה ה-19, והסבר במה סייע כל אחד מגורמים אלה להתפתחות התנועות הלאומיות. (15 נקודות)
- ב. בחר תנועה לאומית אחת באירופה במאה ה-19. הסבר גורם אחד שעיצב את המאבק של התנועה, וגורם אחד שסייע למאבק זה. (15 נקודות)

4. התנועה הציונית בתקופת מלחמת העולם הראשונה

- א. הצג את העמדה של הנהגת התנועה הציונית במלחמת העולם הראשונה בשאלה אם לתמוך באחד הצדדים הלוחמים, והסבר את השיקולים שהשפיעו על החלטתה בשאלה זו. (12 נקודות)
- ב. הסבר את מטרות היוזמה להקמת "הגדודים העבריים" במסגרת הצבא הבריטי במלחמת העולם הראשונה, וציין שתי פעולות של "הגדודים העבריים". (18 נקודות)

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם **לא** יענו על חלק II (שאלות 5-13). במקום חלק II עליהם לענות על **שלוש** שאלות נוספות בנושא לאומיות (שאלות 14-18 בעמוד 8).

חלק II

בחלק זה שני פרקים. ענה על שתי שאלות מאחד הפרקים:
 פרק שלישי – ממדינת מקדש לעם הספר (שאלות 5-7).
א
 פרק רביעי – ערים וקהילות בימי הביניים (שאלות 8-13).

פרק שלישי – ממדינת מקדש לעם הספר (40 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 5-7 (לכל שאלה – 20 נקודות).

5. מדיניות כורש ושיבת ציון

- א. הצג את המדיניות של כורש כלפי העמים באימפריה הפרסית, והסבר כיצד מדיניות זו באה לידי ביטוי בהצהרת כורש. (12 נקודות)
- ב. מה היו המניעים לעלייה של שבי ציון מבבל בגלי העלייה הראשונים, ומי היו מנהיגיהם? (8 נקודות)

6. בית המקדש

- א. ציין שלושה קשיים שגרמו לעיכוב בבניית בית המקדש בירושלים, והסבר במה כל אחד מהקשיים שצינת גרם לעיכוב זה. (10 נקודות)
- ב. הצג את הפעילות בבית המקדש ובסביבתו בתחום הדתי ובתחום הכלכלי-החברתי בתקופה הפרסית, והסבר במה תרמה פעילות זו למרכזיות של בית המקדש בחיי היהודים. (10 נקודות)

7. גזרות אנטיוכוס ומרד החשמונאים

- א. ציין את גזרות אנטיוכוס, והסבר את המניעים להטלת גזרות אלה. (10 נקודות)
- ב. הצג שניים מההישגים של מרד החשמונאים, והסבר מה סייע להגיע להישגים אלה. (10 נקודות)

פרק רביעי – ערים וקהילות בימי הביניים (40 נקודות)

ענה על שתי שאלות בנושא שלמדת: בגדד אן פראג (לכל שאלה – 20 נקודות).

בגדד

ענה על שתיים מהשאלות 8-10.

8. העיר בעולם המוסלמי

- א. הצג שלושה גורמים שסייעו לצמיחת ערים בעולם המוסלמי, והסבר את ההשפעה של אחד מהגורמים שהצגת על הקמת העיר בגדד. (10 נקודות)
- ב. תאר את מבנה העיר המוסלמית, והצג שניים ממאפייני החברה בעיר המוסלמית. (10 נקודות)

9. בגדד ומוסדותיה

- א. הצג שני ביטויים בתחום הדת ושני ביטויים בתחום הכלכלה, המעידים על המרכזיות של העיר בגדד בעולם המוסלמי. (12 נקודות)
- ב. ציין שני מוסדות של מערכת המשפט, הפיקוח והאכיפה שפעלו בעיר בגדד, והצג את התפקידים של אחד מהם. (8 נקודות)

10. קהילה יהודית בבגדד

- א. הצג שתיים מהסמכויות שניתנו לקהילה היהודית בבגדד, ופרט את התפקידים של אחד ממוסדות הקהילה היהודית. (10 נקודות)
- ב. הצג שני תחומים שבהם פעל הרב סעדיה גאון, והסבר את ההשפעה של פעילות זו על היהודים בעולם המוסלמי. (10 נקודות)

פראג

ענה על שתיים מהשאלות 11-13.

11. העיר באירופה הנוצרית והקהילה היהודית בה

- א. הצג את החירויות שניתנו לתושבי העיר הנוצרית על פי מגילת הזכויות. (8 נקודות)
- ב. הצג את המעמד המשפטי של היהודים בעיר הנוצרית, והסבר כיצד השפיע מעמד זה על היחס של התושבים הנוצרים כלפי היהודים. (12 נקודות)

12. פראג

- א. הסבר שני גורמים שעייכבו את ההתפתחות של פראג עד סוף המאה ה-16. (8 נקודות)
- ב. הסבר את הגורמים להפיכת פראג למרכז תרבות ומדע במאה ה-16, והצג שני ביטויים לפריחה זו. (12 נקודות)

13. היהודים בפראג

- א. הסבר מדוע היהודים בערים הנוצריות גרו ברובע נפרד. תאר את מבנה הרובע היהודי בפראג. (12 נקודות)
- ב. מהו ההסבר של המהר"ל מפראג לקיומו הנבדל של העם היהודי בגולה? (8 נקודות)

שים לב!
שאלות 14-18 מיועדות אך ורק לתלמידים שאושר להם
מבחן מותאם.
(מדבקה סגולה)

שאלות 14-18 הן בנושא לאומיות. ענה על שלוש מהשאלות האלה.
(לכל שאלה – $1\frac{1}{3}$ נקודות; סה"כ – 40 נקודות)

14. הצג שלושה מאפיינים של תנועות לאומיות שהתנגשו באירופה במאה ה-19.
15. ציין שני מוסדות של התנועה הציונית, והצג את תפקידיו של אחד המוסדות שציינת.
16. הצג שני טיעונים של התומכים בהצעת אוגנדה, ושני טיעונים של המתנגדים לה.
17. הסבר מה רצה השלטון העותמאני להשיג במדיניותו כלפי היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה, וציין שלושה צעדים שנקט כדי לקדם מדיניות זו.
18. הסבר את המטרה בהקמת ארגון ניל"י, והצג את דרכי הפעולה של ארגון זה.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך